

En Pastoral för förnyelse

Att säga att Svenska kyrkan behöver förnyas är väl närmast ett understatement. Även om siffror inte säger allt så talar de sitt tydliga språk: Svenska kyrkans fall är stort. Trots organisationsförändringar och kyrkohandboksarbete hejdas inte fallet, snarare tycks den kurs som redan lagts befästas. Ett radikalt förnyelsearbete kräver således en tydligare utgångspunkt och en omprövning av dess inriktning.

Utgångspunkten måste vara Svenska kyrkans identitet som Kristi kyrka i Sveriges land med Jesus Kristus, bibeln och bekännelsen som grundstenar. Utifrån detta har hon att återvända till och förnyas i sina avgörande uppgifter, vilka motiverar hennes existens: liturgin, diakonin och martyrin. Innan skörden mognar krävs mycket markarbete, men vad som till sist utlöser växten är lika omöjligt att förutse som för 80 år sedan, när den kyrkliga förnyelsen tändes genom en präst i Osby.

Det är därför nödvändigt att troget arbeta med kyrkans centrala uppgifter. Som ett uttryck för ett genomtänkt pastoralt handlande publiceras i sommar boken *Pastoral för en församling i Svenska kyrkan* på Artos förlag. Ambitionen är att teologiskt beskriva ett sakramentalt kyrkligt liv utifrån trefalden, liturgi, diakoni och martyri. Pastoralen kan användas i samtal kring Svenska kyrkans identitet i den brytningstid mellan folkkyrka och diasporakyrka som hon befinner sig i. Inriktningen är inte struktur- och organisationsfrågor, utan frågan om hennes identitet. Församlingen med dess liturgiska liv sätts i centrum.

Pastoralen vill beskriva det konkreta prästerliga handlandet i en församling och ge ett underlag för samtal kring såväl församlingens identitet och uppdrag som prästens roll. Perspektivet är församlingens, vilket ger en naturlig avgränsning. Med församling avser pastoralen de döpta som deltar i gudstjänst- och församlingliv. Församlingens gemenskap har sitt centrum i högmässan, men den är också alltid sänd till hela världen. Guds handlande sträcker sig således genom församlingen långt vidare än till dem som samlas på söndagen.

En annan utgångspunkt för pastoralen är den nådemedelskristendom som varit huvudlinjen i Svenska kyrkan allt sedan kristnandet, och som fortsatt visat sig vara det enda bestående. Pastoralens övertygelse är, att Svenska kyrkans framtid ligger i att återknyta till denna sakramentala grundhållning. Under tre huvudrubriker beskrivs detta: Församling – ett gemensamt liv (om högmässan och det samlade gudstjänstlivet); Den enskilde i församlingens gemensamma liv (om de övriga sakramenten); Prästen i församlingens gemensamma liv (om prästerlig spiritualitet). Sist kommer så ett mer principiellt kapitel om den sakramentala kyrkosyn som ligger bakom pastoralen. På så sätt ansluter den tydligt till den kyrkliga förnyelsens vision.

Betydelsen av Gunnars Rosendals bok *Kyrklig förnyelse* kan knappast överskattas, trots att den också mött åtskillig kritik. En av de aspekter som kritiserades var att kyrklig förnyelse inte per automatik innebar personlig förnyelse. Inte heller det omvända är ett självklart faktum. Den katolska rörelsen inom Svenska kyrkan har alltid som utgångspunkt haft samspelet mellan personlig väckelse och kyrklig, dvs. att personlig förnyelse leder till ökat kyrkligt engagemang, likaväl som att ett intensifierat kyrkligt liv påverkar den enskildes kristna liv. När dessa två samverkar, förhindrar det att förnyelsen leder bort från kyrkans

väsen. Hennes tradition står då som ett korrektiv, vilket kan vara nödvändigt inte minst då alltför vidlyftiga ansatser motiveras med att man går före och visar väg.

Tyvärr har den katolska rörelsen inom Svenska kyrkan inte alltid förmått eller orkat vara en motkraft, men ambitionen har funnits. Hur är det då idag? Finns kraften, orken och viljan att än en gång ta det initiativ till ett förnyelsearbete i såväl ens eget som i församlingens liv, en nödvändighet för att inte den kyrkliga förnyelsen ska bli en parentes i den svenskkyrkliga historien?

Svenska kyrkan står mitt uppe i ett förnyelsearbete med genomförandet av strukturutredningens förslag och handboksarbetet. I den förra försökte man ta ett helhetsgrepp på den kyrkliga organisationen. Kritiken var massiv, inte minst här på SPT:s ledarsida, och än så länge tycks de positiva resultaten utebli. Makten centraliseras, det politiska inflytandet cementeras, de lokala gudstjänstfirande församlingarnas inflytande minskas och mycket lekmanengagemang dräneras på kraft. Ett ännu större problem är dock att utredningen inte tog till vara Svenska kyrkans katolska arv. Man ville satsa på det lokala, men erfarenheten visar redan att så blev det inte. Kyrkan framträder på tre nivåer, församling, stift och världsvid kyrka, övriga är enbart hjälpfunktioner. Genom att tyngdpunkten nu lagts på pastoraten, så har ännu ett steg bort från vårt katolska arv tagits.

Även arbetet med en ny kyrkohandbok har på många (alla) sätt havererat. Kritiken från musiker och senast även i ett upprop från ett antal präster är i princip total och handlar inte minst om att arvet och traditionen inte beaktats tillräckligt.

Den kyrkliga förnyelsen måste ta sin utgångspunkt i församlingens liv och därmed i människors liv. Liksom många gånger tidigare står Svenska kyrkan i dag inför nya och stora utmaningar, hennes roll i det svenska samhället kommer obönhörligen att förändras. Om hon uppfattar sin identitet som folkkyrka som en folkets kyrka, då utgör de ständigt dalande siffrorna ett avgörande hot. De vittnar om hennes växande marginalisering. För att förbli folkets kyrka tvingas hon då att ängsligt avlyssna folkets krav och förväntningar på henne, vilket till sist leder till identitetsförlust. Folkets kyrka blir en civilreligionens kyrka, inte Kristi kyrka, inte den kyrka som är Kyriakos, det som tillhör Herren.

Om Svenska kyrkan däremot förnyas i sitt centrum genom att fira levande gudstjänster och bygga gudstjänstfirande församlingar, stärks hennes identitet som Kristi kyrka, och kyrkans eget folk som »ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk som skall förkunna hans storverk» kan leva i diakoni och martyri. Det är till denna förnyelse som utgivarna av *Pastoral för en församling i Svenska kyrkan* vill bidra. Initiativet att ge ut en genomarbetad pastoral är tacknämligt och det är bara att hoppas att boken ger upphov till många fruktbara samtal i arbetslagen ute i församlingarna.